

Väljaandja: Riigikogu
Akti liik: seadus
Teksti liik: algtekst
Jõustumise kp: 06.07.2018
Avaldamismärge: RT I, 26.06.2018, 6

Välja kuulutanud
Vabariigi President
19.06.2018 otsus nr 283

Kiirgusseaduse, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ning töötervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise seadus

Vastu võetud 13.06.2018

§ 1. Kiirgusseaduse muutmine

Kiirgusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 4 täiendatakse lõigetega 3 ja 4 järgmises sõnastuses:

„(3) Töötlemine käesoleva seaduse tähenduses on keemilised ja füüsilised toimingud radioaktiivse materjaliga, sealhulgas kaevandamine, muundamine, lõhustuva või fertiilse tuumamaterjali rikastamine ning kasutatud tuumkütuse ümbertöötamine.

(4) Radioaktiivne materjal on radioaktiivseid aineid sisaldav materjal.”;

2)paragrahvi 7 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Elektriikiirgusseade on seade, mis tekitab ioniseerivat kiirgust, nagu röntgenikiirgus, neutronid, elektronid või muud laenguga osakesed.”;

3)paragrahvi 7 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kiirgusallika konteiner on osade komplekt, mis on mõeldud kinnise kiirgusallika sulgemiseks ja mis ei ole kiirgusallika lahutamatu osa, vaid on ette nähtud kiirgusallika varjestamiseks transportimisel ja käsitsemisel.”;

4)paragrahvi 7 täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

„(5¹) Omanikuta kiirgusallikas on kiirgusallikas, välja arvatud elektriikiirgusseade, mis ei ole käesoleva seaduse § 8 alusel reguleeriva kontrolli alt välja arvatud ega reguleeriva kontrolli all, sest see ei ole kunagi sellise kontrolli all olnud või see on maha jäetud, kaotatud, valesse kohta teisaldatud, varastatud või üle antud ilma nõuetekohase loata.”;

5)paragrahv 13 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 13. Avariikiiritus ja avariitöötaja

(1) Avariikiiritus on avariikiirituse olukorra tagajärjel toimunud inimeste kiiritamine, mis ei hõlma avariikutsekiiritust.

(2) Avariitöötaja käesoleva seaduse tähenduses on iga isik, kes vabatahtlikkuse alusel täidab avariikiirituse olukorras kindlaksmääratud ülesannet ja võib nimetatud ülesande täitmise käigus kiiritust saada.”;

6)paragrahvi 14 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 14. Elanikukiiritus, kutsekiiritus ja avariikutsekiiritus”;

7)paragrahvi 14 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Avariikutsekiiritus on kiiritus, mida saab avariitöötaja avariikiirituse olukorras.”;

8)paragrahv 15 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 15. Kavandatav kiiritusolukord, normaalkiiritus ja potentsiaalne kiiritus

(1) Kavandatav kiiritusolukord on kiirgusallika plaanikohase käitamise või kiiritusradu muutva inimtegevuse tõttu tekkiv kiiritusolukord, mis põhjustab või võib põhjustada inimese või keskkonna kiiritamist. Kavandatav kiiritusolukord hõlmab nii normaal- kui ka potentsiaalkiiritust.

(2) Normaalkiiritus on rajatise käitamise või tegevuse käigus, sealhulgas hooldamisel, ülevaatamisel ja dekommissioneerimisel, normaalsete töötingimuste rakendamisel oodatav kiiritus, mis hõlmab ka väiksemaid vahejuhtumeid, mis suudetakse hoida kontrolli all.

(3) Potentsiaalne kiiritus on kiiritus, mille saamine ei ole kindel, kuid mille esinemise tõenäosust saab eelnevalt hinnata.”;

9)paragrahvi 16 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Meditsiinikiiritus on kiiritus, mida saab:

- 1) isik haiguse diagnoosimisel, ravimisel või varajasel avastamisel;
- 2) kiiritatava isiku abistaja, kes aitab meditsiinikiiritusega seotud toimingut käigus meditsiinikiiritust saavat patsienti, kui selline abistamine ei ole tema kutsetöö ja ta on teadlik kiiritamisega kaasnevatest ohtudest;
- 3) isik, kes on vabatahtlikult andnud nõusoleku osaleda teadusuuringus või kliinilises uuringus.”;

10)seadust täiendatakse §-ga 16¹järgmises sõnastuses:

„§ 16¹. Mittemeditsiiniline kiiritus

Mittemeditsiiniline kiiritus on kiiritus, mida isik saab ioniseeriva kiirguse kavandatud kasutamisel isiku kuvamiseks ning mille eesmärk ei ole haiguse diagnoosimine, ravimine ega varajane avastamine.”;

11)paragrahvi 21 täiendatakse lõikega 1¹järgmises sõnastuses:

„(1¹) Tervisekahjustus käesoleva seaduse tähenduses on eluea kestuse ja elukvaliteedi vähenemine inimese kiiritamise tagajärjel, sealhulgas kahjustus, mis tuleneb koereaktsioonidest, vähktõvest ja suurtest geneetilistest kõrvalekalletest.”;

12)paragrahvi 23 lõike 1 teist lauset täiendatakse pärast sõna „meditsiinikiirituse” sõnadega „ja avariikutsekiirituse”;

13)paragrahvi 23 lõikest 5 jäetakse välja lauseosa „, millega korrutatakse neeldumisdoos”;

14)paragrahvi 23 lõikest 6 jäetakse välja lauseosa „, millega korrutatakse koe või elundi ekvivalentdoos”;

15)paragrahvi 23 täiendatakse lõikega 8¹järgmises sõnastuses:

„(8¹) Doosipiirang on isiku oodatava doosi ülempiirile seatud piirang, mis põhineb kavandatavas kiirgustegevuses kindla kiirgusallika kasutamise optimeerimisel vaadeldavate võimaluste väljaselgitamisel.”;

16)paragrahv 24 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 24. Radioaktiivsete ainete lisamine ja selliste lisanditega toiduainete ja tarbekaupade ning loomasööda sisse- ja väljavedu

(1) Radioaktiivsete ainete tahtlik lisamine toiduainetele, loomasöödale, mänguasjadele, ehetele ja kosmeetikatoodetele nende valmistamisel ning selliste radioaktiivsete ainete sisaldavate kaupade sisse- ja väljavedu on keelatud.

(2) Mänguasjades ja ehetes kasutatavate materjalide aktiveerimine nende valmistamisel ning selliste radioaktiivsete ainete sisaldavate toodete ja materjalide sisse- ja väljavedu on keelatud.

(3) Aktiveerimine on protsess, mille käigus stabiilne nukliid muudetakse radionukliidiks, kiiritades seda sisaldavat materjali osakeste või suure energiaga footonitega.

(4) Tarbekaup käesoleva seaduse tähenduses on toode, millesse on tahtlikult sisestatud üks või mitu radionukliidi või milles need on loodud aktiveerimise teel või mis tekitab ioniseerivat kiirgust ning mille saab müüa või elanikele kättesaadavaks teha ilma müügijärgse järelevalve või reguleeriva kontrollita.

(5) Keskkonnaamet teavitab Euroopa Liidu liikmesriikide pädevaid asutusi käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud tarbekaupade tootmise ja sisseveo lubamisest või keelamisest.”;

17)seaduse 1. peatüki 3. jagu täiendatakse §-ga 24¹järgmises sõnastuses:

„§ 24¹. Kiirgustegevusloa omaja vastutus

Kiirgustegevusloa omaja vastutab kiirgusseaduses ja loa tingimustes sätestatud kohustuste täitmise eest, et tagada kiirgusohutus ning töötajate kaitse mis tahes loa omaja valduses oleva kiirgusallika või tegevusega seotud kiirgusolukorras.”;

18)paragrahv 25 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 25. Kiirgusohutustegevuse korraldamine

Kiirgusohutustegevust korraldab oma pädevuse piires Keskkonnaministeerium Keskkonnainspeksiooni ja Keskkonnaameti kaudu, kaasates selleks teisi asjaomaseid asutusi ning võttes muu hulgas arvesse valdkonnapõhiseid käitamiskogemusi, otsustusprotsessi tulemusi, asjaomase tehnoloogia arengut ja teadusuuringuid.”;

19)paragrahv 30 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 30. Kiirgusohutuse juhend- ja teabematerjal ning teabe edastamine

(1) Keskkonnaamet ja Terviseamet edendavad oma pädevuse piires kiirgusteadlikkust, heade praktikavõtete kasutamist ja kiirgusohutuse põhimõtete järgimist ning annavad välja kiirgus- ja tuumaohutuse juhend- ja teabematerjale, mis avaldatakse Keskkonnaameti ja Terviseameti veebilehel.

(2) Keskkonnaamet, Keskkonnainspeksioon ja Terviseamet jagavad asjaomastele isikutele, sealhulgas kiirgusallikate tootjatele ja tarnijatele, ning vajaduse korral ka rahvusvahelistele organisatsioonidele, kiirgusohutusteavet, mis põhineb muu hulgas uut tüüpi kiirgustegevuse tuvastamisest, inspekteerimisest ning teatatud vahejuhtumitest ja õnnetustest ning nende kohta tehtud järeldustest omandatud kogemustel.”;

20)paragrahvi 33 lõiget 3 ja 4 asendatakse sõna „vorm” sõnaga „nimistu” vastavas käändes;

21)paragrahvi 37 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud aruanne esitatakse keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu.”;

22)paragrahvi 42 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 42. Meditsiiniikiirituse protseduur”;

23)paragrahvi 42 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Meditsiiniikiirituse protseduuri tegemisel peab meditsiiniikiirituse kasutamine olema põhjendatud ja protseduuri tegemisest tulenev eeldatav kasu üksikisikule või ühiskonnale peab kaaluma üles kiiritamisest tuleneva võimaliku isikukahjustuse.”;

24)paragrahvi 42 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1²järgmises sõnastuses:

„(1¹) Meditsiiniikiirituse protseduuri tuleb teha optimeeritult, hoides protseduuri tegemisel kiirgusdoosi nii väiksena, kui see on protseduuri eesmärgi saavutamiseks võimalik ja mõistlik.

(1²) Patsienti peab enne meditsiiniikiirituse protseduuri tegemist teavitama ioniseeriva kiirgusega kaasnevatest ohtudest ja kättesaadava teabe põhjal peavad olema välja selgitatud andmed patsiendile varem tehtud meditsiiniikiirituse protseduuride kohta.”;

25)paragrahvi 42 lõikes 2 asendatakse sõna „Meditsiiniradioloogia” sõnaga „Meditsiiniikiirituse”;

26)paragrahvi 42 täiendatakse lõikega 2¹järgmises sõnastuses:

„(2¹) Meditsiiniikiiritusest tingitud võimalik isikukahjustus on üksikisikul või tema järeltulijal kliiniliselt avalduv kahjulik mõju, mis ilmneb kohe või viivitusega.”;

27)paragrahvi 42 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

28)paragrahvi 42 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Meditsiini kiirituse protseduuride kiirgusohutusnõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.”;

29) seadust täiendatakse §-ga 42¹ järgmises sõnastuses:

„§ 42¹. Meditsiini kiiritusseadmete kasutamine mittemeditsiinilise kiirituse protseduuri tegemiseks

(1) Kiirgustegevusloa omaja tagab meditsiini kiiritusseadmete kasutamisel mittemeditsiinilise kiirituse protseduuri tegemiseks meditsiini kiirituse protseduuride tegemisega samaväärsete nõuete täitmise.

(2) Meditsiini kiiritusseade on meditsiini kiirituse protseduuride tegemisel kasutatav ioniseerivat kiirgust emiteeriv või registreeriv seade.”;

30) paragrahvi 43 pealkirjas asendatakse sõna „Meditsiini radioloogia” sõnaga „Meditsiini kiirituse”;

31) paragrahvi 43 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Meditsiini kiirituse protseduuride kliinilise auditi nõuetekohase tegemise tagab kiirgustegevusloa omaja.

(2) Meditsiini kiirituse protseduuride kliiniline audit on kliinilise tulemuslikkuse, ohutuse ja kvaliteedi parandamise eesmärgil meditsiini kiirituse praktika kavakindel läbivaatamine ja võrdlemine hea tava standarditega, vajaduse korral muutes asjakohaselt meditsiini kiirituse praktikat, kohandades standardeid ja korraldades kiirgustöötajate või meditsiini kiirituse protseduuridega seotud muude töötajate koolitust ja juhendamist.”;

32) paragrahvi 43 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Meditsiini kiirituse praktika on meditsiini kiirituse protseduuride tegemine ning protseduuriga seotud eelnevate ja järgnevate toimingute tegemine.”;

33) paragrahvi 43 lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks;

34) paragrahvi 43 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Meditsiini kiirituse protseduuride kliinilise auditi nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.”;

35) paragrahvi 44 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Diagnostilisi referentsväärtusi kasutatakse meditsiini kiirituse protseduuride optimeerimisel. Nende ületamisel tuleb kaaluda asjakohaseid meetmeid patsiendidoosi vähendamiseks.

(2) Diagnostiline referentsväärtus on meditsiini kiirituse protseduuriga kaasneva kiirgusdoosi või radiofarmatseutilise ravimi aktiivsuse võrdlustase standardsuurusega patsiendi jaoks.”;

36) paragrahvi 44 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Diagnostiliste referentsväärtuste määramise tagab Terviseamet.”;

37) paragrahvi 44 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Diagnostilised referentsväärtused ja diagnostiliste referentsväärtuste määramise nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.”;

38) paragrahvi 46 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Sõltuvalt kiirgustegevuse laadist võib kiirgusohutuse spetsialist täita muu hulgas järgmisi tööülesandeid:

- 1) tagada, et kiirgustoid tehakse kiirgustööeeskirjas ettenähtud nõuete kohaselt;
- 2) kontrollida töökoha seire kava rakendamist;
- 3) säilitada kõiki kiirgusallikaid käsitlevaid asjakohaseid andmeid;
- 4) regulaarselt hinnata ohutus- ja hoiatussüsteemide toimimist;
- 5) kontrollida kiirgustöötaja isikudooside seire kava rakendamist;
- 6) kontrollida kiirgustöötaja tervisekontrolli kava rakendamist;
- 7) tutvustada uutele töötajatele kiirgustööeeskirju ja -juhendeid;
- 8) koostada kiirgustegevusega seotud tööplaan või osaleda nende koostamisel;
- 9) esitada juhtkonnale aruandeid;
- 10) osaleda avariikiirituse olukorra ennetamises ja sellele reageerimiseks valmisoleku korraldamises;
- 11) juhendada kiirgustöötajaid ja korraldada nende koolitust;
- 12) teha koostööd kiirguseksperdiga.”;

39)paragrahvi 49 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kiirgustegevusloa omaja on kohustatud tagama A-kategooria kiirgustöötaja tööle võtmisel või A-kategooria kiirgustöötajaks klassifitseerimisel töötaja tervisekontrolli enne tema tööle asumist ja tema tööle asumisel vähemalt üks kord aastas. Kui enne tööle asumist tehtava tervisekontrolli tulemus näitab, et töötaja ei sobi konkreetsele ametikohale, ei tohi teda A-kategooria kiirgustöötajaks klassifitseerida ega sellele ametikohale tööle võtta.”;

40)paragrahvi 49 täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

„(4) Tööandja esitab A-kategooria kiirgustöötaja tervisekontrolli saatmisel töötervishoiuarstile kiirgustöötaja kutsekiirituse dooside andmed, kandes need töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lõike 1 punkti 7 alusel kehtestatud määruse lisas 2 esitatud vormile. Töötervishoiuarst kannab kiirgustöötaja doosandmed tema tervisekontrolli kaardile.

(5) Töötervishoiuteenuse osutaja täidab A-kategooria töötaja tervisekontrolli kaarti doosandmetega niikaua, kuni töötaja kuulub sellesse kategooriasse. Pärast seda säilitab töötervishoiuteenuse osutaja kaarti niikaua, kuni kõnealune isik on või oleks saanud 75-aastaseks, kuid vähemalt 30 aastat pärast ioniseeriva kiirgusega seotud töö lõppu.”;

41)paragrahvi 49 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Tööandja esitab A-kategooria kiirgustöötaja tervisekontrolli saatmisel töötervishoiuarstile kiirgustöötaja kutsekiirituse dooside andmed, kandes need töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13¹ lõike 1 punkti 8 alusel kehtestatud määruse lisas 2 esitatud vormile. Töötervishoiuarst kannab kiirgustöötaja doosandmed tema tervisekontrolli kaardile.”;

42)paragrahvi 50 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kiirgustegevusloa omaja annab töötajale või välistöötajale tema soovi korral juurdepääsu tema individuaalse seire tulemustele, sealhulgas mõõtmistulemustele, mida tulemuste hindamisel võidi kasutada, või dooside hindamise tulemustele, kui hindamise aluseks oli järelevalve töökohas.”;

43)paragrahvi 51 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Välistöötaja on kiirgustöötaja, kaasa arvatud praktikant ja üliõpilane, keda ei ole tööle võtnud jälgimisala või kontrolliala eest vastutav isik, kuid kes täidab neil aladel tööülesandeid.”;

44)paragrahvi 52 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Enne välistöötaja tööle lubamist kontrollib kiirgustegevusloa omaja doosikaardile kantud andmete põhjal, et välistöötaja:

- 1) sobib kiirgustööle tervisekontrolli andmete alusel;
- 2) eelmise ja planeeritava kiirgustegevuse oodatavate kutsekiirituse dooside suurus ei ületa doosi kehtivaid piirmäärasid;
- 3) on läbinud kiirgusohutuskoolituse.”;

45)paragrahvi 61 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Eestis tekkinud radioaktiivsed jäätmelõppladustatakse Eestis, välja arvatud juhul, kui jäätmelõppladustamise eesmärgil väljaveo ajaks on olemas Eesti ja teise Euroopa Liidu liikmesriigi või kolmanda riigi vahel jõustunud kokkulepe lõppladustamiseks ettenähtud rajatise kasutamiseks selles riigis.”;

46)seadust täiendatakse §-ga 61¹ järgmises sõnastuses:

„§ 61¹. Radioaktiivse materjali lahjendamine

(1) Radioaktiivsete materjalide sihipärane lahjendamine materjalide kiirgusseaduse nõuete täitmisest vabastamise eesmärgil ei ole lubatud.

(2) Keskkonnaamet võib anda kiirgustegevusloa radioaktiivse materjali lahjendamiseks mitteradioaktiivse ainega taaskasutuse või ringlussevõtu eesmärgil, kui kiirgusohutushinnangu alusel on vabastamine majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnategureid arvesse võttes parim lahendus.”;

47)paragrahvi 65 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme ja radioaktiivsete jäätmete omamine on ebaseaduslik või nendega seoses tekib põhjendatud kahtlus avariikiirituse olukorra tekkimises või kui tegemist on omanikuta kiirgusallika või omanikuta radioaktiivsete jäätmetega, võtab riik need oma valdusse.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kiirgusallikad ja jäätmed, mis võetakse riigi valdusse, antakse üle käesoleva seaduse § 107 lõike 5 alusel nimetatud radioaktiivsete jäätmete käitlejale.

(3) Kui radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme ja radioaktiivsete jäätmete omamine on ebaseaduslik või nendega seoses võib tekkida avariikiirituse olukord, tasub omanik nende riigi valdusse võtmise ja käitlemisega seotud kulud.

(4) Omanikuta kiirgusallika ja omanikuta radioaktiivsete jäätmete enda valdusse võtmise ja käitlemisega seotud kulud katab riik.

(5) Radioaktiivse aine ja seda sisaldava seadme ning radioaktiivsete jäätmete riigi valdusse võtmise ja käitlemise ning sellega seotud kulude hüvitamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.”;

48)paragrahvi 66 täiendatakse lõikega 2¹järgmises sõnastuses:

„(2¹) Ladustuskoha sulgemine on igasuguse tegevuse lõpetamine pärast kasutatud tuumkütuse või radioaktiivsete jäätmete paigutamist lõppladustamiseks ettenähtud rajatisse, kaasa arvatud lõplikud insenertehnilised või muud tööd, et rajatis saavutaks pikaajalise ohutuse seisundi.”;

49)paragrahvi 70 lõiget 1 täiendatakse punktiga 5¹järgmises sõnastuses:

„5¹) mõõduka ja suure ohuga kiirgustegevuse puhul kiirgustöötaja aastase ekvivalent- või efektiivdoosi ja elaniku efektiivdoosi piirangud kavandatud kiirgustegevuse korral normaalsetes töötingimustes.”;

50)paragrahvi 70 täiendatakse lõikega 3¹järgmises sõnastuses:

„(3¹) Kiirgustegevusloa taotlus koos lisadega esitatakse loa andjale keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu ja taotlus kinnitatakse digitaalallkirjaga.”;

51)paragrahvi 70 lõikes 4 asendatakse sõna „vormid” sõnadega „andmete nimistud”;

52)paragrahvi 75 täiendatakse lõikega 2¹järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kiirgustegevusluba ja selle andmise otsus vormistatakse keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu digitaalselt allkirjastatuna.”;

53)paragrahvi 75 lõikes 3 asendatakse sõna „vormid” sõnadega „andmete nimistud”;

54)paragrahvi 78 lõike 1 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kiirgustegevusloa omaja teatab eelnevalt loa andjale keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu, kui ta kavatseb.”;

55)paragrahv 80 tunnistatakse kehtetuks;

56)paragrahv 81 tunnistatakse kehtetuks;

57)paragrahvi 82 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Radioaktiivsete jäätmete veoks kiirgustegevusloa (edaspidi *veoluba*) taotlus esitatakse Keskkonnaametile elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatuna.”;

58)seaduse 4. peatüki 3. jao pealkirjas asendatakse sõna „spetsialist” sõnaga „ekspert”;

59)paragrahvi 89 lõike 1 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) kaitsevahendid ja mõõteseadmed, kaasa arvatud nende valik ja kontrollimine.”;

60)paragrahvi 89 lõike 1 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„8) kiirgustöötajate ja kiirgusohutuse spetsialistide koolitamine.”;

61)paragrahvi 89 lõiget 1 täiendatakse punktiga 9 järgmises sõnastuses:

„9) uue või kohandatud kiirgusallika kasutuselevõtt.”;

62)paragrahv 95 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 95. Meditsiinifüüsika ekspert

(1) Meditsiinifüüsika ekspert tegutseb, nõustab ja osaleb oma teadmiste ja oskuste ulatuses meditsiinivaldkonnas:

- 1) meditsiinikiiritusseadme kasutamisel kiirgusfüüsikaga seonduvates küsimustes;
- 2) patsiendi dosimeetria küsimustes;
- 3) meditsiinikiirituse optimeerimisel;
- 4) meditsiinikiirituse protseduuri kvaliteedi tagamisel;
- 5) meditsiinikiiritusseadme heakskiidukatsete tegemisel;
- 6) meditsiinikiiritusseadme, kaitsevahendi ja mõõteseadme hankimise ja hindamise protsessis;
- 7) meditsiinikiiritusseadme ja -rajatise tehnilise kirjelduse ettevalmistamises;
- 8) selliste sündmuste analüüsimises, millega kaasneb või võib kaasneda avariikiiritus või kavandamata meditsiinikiiritus;
- 9) töötajate koolitamisel.

(2) Heakskiidukatsed on meditsiinikiiritusseadme esmakordsele või ümberehitusjärgsele kasutamisele vahetult eelnevad katsed seadmele ettenähtud ohutuse ja toimimisnäitajate kontrollimiseks ning toimimisnäitajate baasväärtuse määramiseks.

(3) Meditsiinifüüsika eksperdina tohib tegutseda füüsiline isik, kellel on volitatud biomeditsiinitehnika inseneri või sellega võrdsustatud kutsetunnistus diagnostilise radioloogia, nuklearmeditsiini või kiiritusravi erialal.”;

63)paragrahvi 96 täiendatakse lõikega 1¹järgmises sõnastuses:

„(1¹) Looduslik kiirgusallikas on looduslik, maapinnas sisalduv või kosmilise päritoluga ioniseeriva kiirguse allikas.”;

64)paragrahvi 96 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Toimingud, mille korral looduslikud kiirgusallikad võivad põhjustada töötajatele või elanikele suuremat kiiritust, kui on käesoleva seaduse alusel kehtestatud elaniku efektiivdoosi piirmäär, on muu hulgas:

- 1) haruldaste muldmetallide eraldamine monatsiidist;
- 2) tooriumühendite tootmine ja tooriumi sisaldavate toodete valmistamine;
- 3) nioobiumi-tantaalimaagi töötlemine;
- 4) nafta ja gaasi tootmine;
- 5) geotermilise energia tootmine;
- 6) TiO₂pigmendi tootmine;
- 7) fosfori termiline tootmine;
- 8) tsirkooni ja tsirkooniumi töötlemine;
- 9) fosforväetiste tootmine;
- 10) tsemendi tootmine ja klinkerahjude hooldus;
- 11) kivisöega köetavate elektrijaamade käitamine ja keskküttekatelde hooldus;
- 12) fosforhappe tootmine;
- 13) raua esmane tootmine;
- 14) tina, plii ja vase sulatamine;
- 15) põhjavee puhastusjaamade käitamine;
- 16) muude maakide kui uraani kaevandamine.”;

65)paragrahvi 97 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Toimingute puhul, mille korral looduslikud kiirgusallikad võivad põhjustada töötajatele või elanikele suuremat kiiritust, kui on käesoleva seaduse alusel kehtestatud elaniku efektiivdoosi piirmäär, on Keskkonnaametil õigus nõuda tööandjalt:

- 1) kiirgusohutushinnangu esitamist;
- 2) kiiritusest põhjustatud dooside seire korraldamist;
- 3) dooside suuruse arvestamist töögraafiku koostamisel;
- 4) töötajate teavitamist nende tööga seotud terviseriskist ja asjakohast juhendamist;
- 5) erimeetmete rakendamist naistöötajate tervise kaitseks raseduse ajal ja vajaduse korral lapse imetamise ajal;
- 6) asjakohaste abinõude tarvitusele võtmist, et vältida või minimeerida töötajatel ja elanikel käesoleva seaduse alusel kehtestatud elaniku efektiivdoosi piirmäära ületava doosi saamise võimalust.

(2) Kui Keskkonnaameti hinnangul ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud meetmete rakendamine piisav ja töötajad võivad saada elaniku efektiivdoosi piirmäärast suurema aastase efektiivdoosi, peab tööandja taotlema kiirgustegevusloa.

(3) Tööruumide õhu radoonisisalduse viitetaseme, õhu radoonisisalduse mõõtmise korra ja tööandja kohustused kõrgendatud radooniriskiga töökohtadel kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.”;

66)seaduse 5. peatükki täiendatakse §-ga 97¹järgmises sõnastuses:

„§ 97¹. Meetmed lennumeeskonna ja kosmoselaeva meeskonna kaitseks

(1) Lennumeeskonna kaitsmiseks juhul, kui see võib kosmilise kiirguse tõttu saada aastas suuremat kiiritust, kui on käesoleva seadusega kehtestatud elaniku efektiivdoosi piirmäär, peab tööandja:

- 1) korraldama kiirgusest põhjustatud dooside seiret;
- 2) arvestama dooside suurust töögraafiku koostamisel;
- 3) teavitama töötajaid nende tööga seotud terviseriskist;
- 4) rakendama erimeetmeid naistöötajate tervise kaitseks raseduse ajal.

(2) Kui töötaja kiirgusdoos ületab 6 millisiivertit aastas, peab tööandja lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule:

- 1) kooskõlastama töötajate kaitseks rakendatavad meetmed Keskkonnaametiga;
- 2) tagama töötaja tervisekontrolli vähemalt üks kord aastas.

(3) Kosmoselaeva meeskonna kaitsmiseks juhul, kui see võib kosmilise kiirguse tõttu saada aastas suuremat kiiritust, kui on käesoleva seaduse alusel kehtestatud kiirgustöötaja efektiivdoosi piirmäär, rakendatavad meetmed kooskõlastatakse Keskkonnaametiga.

(4) Kosmoselaev käesoleva seaduse tähenduses on mehitatud sõiduk, mis on kavandatud töötama kõrgemal kui 100 kilomeetrit merepinnast.”;

67)paragrahvi 105 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 105. Sekkumis-, tegutsemis- ja viitetase”;

68)paragrahvi 105 täiendatakse lõikega 2¹järgmises sõnastuses:

„(2¹) Viitetase on avariikiirguse või püsikiirguse olukorras esinev efektiivdoosi, ekvivalentdoosi või aktiivsuskontsentratsiooni tase, millest kõrgema taseme puhul tuleb võtta meetmeid kiirguse vähendamiseks, kuigi tegu ei ole piirmääraga, mida ei tohi ületada.”;

69)paragrahvi 105 lõikes 3 asendatakse sõnad „hüdaolukorrakiirguse piirmäär” sõnadega „avariikutsekiirguse viitetasemed”;

70)paragrahvi 106 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 106. Kaitse- ja parandusmeetmed ning nende rakendamise põhimõtted”;

71)paragrahvi 106 täiendatakse lõigetega 1¹ja 1²järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kaitsemeetmed on meetmed, välja arvatud parandusmeetmed, mida rakendatakse selliste dooside vältimiseks või vähendamiseks, mida vastasel juhul võidakse saada avariikiirguse või püsikiirguse olukorras.

(1²) Parandusmeetmed on kiirgusallika kõrvaldamine või selle võimsuse vähendamine või kiirgusraja katkestamine või selle mõju vähendamine, et ära hoida või vähendada doose, mida muidu võidakse saada püsikiirguse olukorras.”;

72)paragrahv 109 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 109. Sekkumine püsikiirguse olukorras

Keskkonnaamet tagab uuringute või muude asjakohaste meetmete abil avariikiirguse või minevikus toimunud tegevuste tagajärjel tekkinud püsikiirguse olukorra väljaselgitamise ning koostab olukorra ohjamise kava, mis sisaldab vähemalt järgmist:

- 1) püsikiirguse olukorra iseloomustus;
- 2) püsikiirguse olukorra ohjamise eesmärgid;
- 3) optimeeritud parandus- ja kaitsemeetmete vorm, ulatus ja kestus;
- 4) parandus- ja kaitsemeetmete rakendamise seotud kohustused;
- 5) keskkonna kiirgusseire programm;
- 6) püsikiirguse olukorra asjakohased viitetasemed, mis peavad jääma vahemikku 1–20 millisiivertit aastas;
- 7) tingimused pikaks ajaks jääksaaste mõju alla jäänud aladel elamiseks ning sotsiaalseks ja majandustegevuseks;
- 8) avalikkuse teavitamise strateegia parandus- ja kaitsemeetmete rakendamisest, püsikiirguse olukorra lahendamise käigust, võimalikest terviseriskidest ning seiretulemustest.”;

73)paragrahvi 110 lõikes 1 asendatakse sõnad „avarii- või hüdaolukorrakiirguse” sõnadega „avarii- või avariikutsekiirguse”;

74)paragrahv 112 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 112. Riiklik järelevalve

(1) Kiirgusohutuse riiklikku järelevalvet teeb Keskkonnainspeksioon. Käesoleva seaduse 8. peatükis nimetatud kaitsemeetmete rakendamisel teeb järelevalvet ka Keskkonnaamet.

(2) Käesoleva seaduse § 97 lõike 3 alusel kehtestatud määruse nõuete täitmise järelevalvet teevad Tööinspeksioon ja Keskkonnainspeksioon määruses sätestatu kohaselt.”;

75)paragrahvi 119 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Toiduaine, loomasööda, mänguasja või ehte valmistamisel sellele radioaktiivse aine lisamise või mänguasja või ehet valmistades selles kasutatava materjali aktiveerimise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.”;

76)seaduse normitehniline märkus muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Nõukogu direktiiv 2006/117/Euratom radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse vedude järelevalve ja kontrolli kohta (ELT L 337, 05.12.2006, lk 21–32);
nõukogu direktiiv 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik (ELT L 172, 02.07.2009, lk 18–22);
nõukogu direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks (ELT L 199, 02.08.2011, lk 48–56);
nõukogu direktiiv 2013/59/Euratom, millega kehtestatakse põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ning 2003/122/Euratom (ELT L 13, 17.01.2014, lk 1–73);
nõukogu direktiiv 2014/87/Euratom, millega muudetakse direktiivi 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik (ELT L 219, 25.07.2014, lk 42–52).”.

§ 2. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse muutmine

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 40¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Keskkonnaotsuste infosüsteem on andmekogu, mille eesmärk on:
1) lihtsustada keskkonnakomplekslubade ja kiirgustegevuslubade taotlemist ja menetlemist, loaga seotud seire-, aruandlus- ja muude kohustuste täitmist ning kogutud andmete säilitamist, kasutamist ja kättesaadavust;
2) kiirgusallikate ja tuumamaterjali ohutuse ning füüsilise kaitse tagamine.”;

2)paragrahvi 40¹ täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Kiirgusallikate ja tuumamaterjali kohta käivad andmed on keskkonnaotsuste infosüsteemis mõeldud asutusesiseseks kasutamiseks.”.

§ 3. Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmine

Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 6 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Tööruumide õhu radoonisisalduse viidetase, õhu radoonisisalduse mõõtmise kord ja tööandja kohustused kõrgendatud radooniriskiga töökohtadel sätestatakse kiirgusseaduse § 97 lõike 3 alusel kehtestatud määruses.”.

§ 4. Seaduse jõustumine

(1) Käesoleva seaduse § 1 punktid 20, 21, 49 ja 51–57 ning § 2 jõustuvad 2018. aasta 1. juulil.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punkt 41 jõustub 2019. aasta 1. jaanuaril.

Eiki Nestor
Riigikogu esimees